

પ્લાસ્ટિકની ચલણી નોટનો ભારતનો નિર્ણય, પણ એટીએમ અને નોટ ગણવાના મશીન બદલવા પડશે

કોઈપણ દેશની અર્થવ્યવસ્થાની કરોડરજ્જુ તેનું ચલણ હોય છે. સમય બદલાવાની સાથે ચલણનું સ્વરૂપ પણ બદલાતું રહ્યું છે. પ્રાચીન સમયના સિક્કાઓથી લઈને કાગળની નોટો અને આજના ડિજિટલ યુગમાં યુપીઆઈ સુધી. પરંતુ રોકડ વ્યવહારોની અનિવાર્યતા વચ્ચે હવે ભારતીય ચલણ વ્યવસ્થા એક મોટા અને ઐતિહાસિક પરિવર્તનની ઉબડે આવીને ઊભી છે. ભારતીય રિઝર્વ બેંક દ્વારા તાજેતરમાં ૧ પ્લાસ્ટિક (પોલિમર) નોટો છાપવા

માટે જરૂરી ‘ઓપેસિકાઇડ પોલિમર સમરપ્ટેડ શીટ્સ’ ના ઉત્પાદન અને પુરવઠા માટે વૈશ્વિક ટેન્ડર બહાર પાડવામાં આવ્યું છે. આ પગલું માત્ર એક પ્રક્રિયાગત ફેરફાર નથી, પરંતુ દેશની અર્થવ્યવસ્થા, ચલણની ટકાઉપણું અને નકલી નોટો સામેની લડાઈમાં એક ક્રાંતિકારી વળાંક સાબિત થઈ શકે છે. શરૂઆતમાં ૩. ૧૦ અને ૩. ૨૦ ની નાની કિંમતની નોટોથી પાંચલોટ પ્રોજેક્ટ તરીકે શરૂ થનારી આ યોજના ૨૦૨૭ સુધીમાં પૂર્ણ સ્તરે

અમલમાં આવવાની ધારણા છે. આ આધુનિકીકરણ સમયની માંગ છે અને તેની પાછળના આર્થિક તથા વ્યવહારિક પાસાઓ ઊંડાણપૂર્વક સમજીએ.

વર્ષોથી આપણે જે કાગળની નોટોનો ઉપયોગ કરીએ છીએ તે વાસ્તવમાં શુદ્ધ કાગળ નથી હોતી, પરંતુ તેમાં કપાસના ટેસાનો મોટો હિસ્સો હોય છે. તેમ છતાં, ભારત જેવા વિશાળ, ગીચ વસ્તી ધરાવતા અને વૈવિધ્યસભર આબોહવાવાળા દેશમાં કાગળની નોટોનું આયુષ્ય ખૂબ ૧૪ મર્યાદિત રહે છે. નાની મૂલ્યની નોટો (જેમ કે ૧૦, ૨૦, ૫૦) સામાન્ય લોકોના હાથમાં વારંવાર ફરે છે. શાકભાજીની ટેકડીઓથી લઈને નાના વેપારીઓ સુધીના દૈનિક વ્યવહારોમાં આ નોટો પાણી, ગંદકી, પરસેવો અને વારંવારના ફોલ્ડિંગને કારણે ઝડપથી ફાટી જાય છે અથવા ભલી થઈ જાય છે. દર વર્ષે ખરાબ થયેલી લાખો-કરોડો નોટોને ચલણમાંથી બહાર કરી તેનો નાશ કરવો પડે છે અને તેની જગ્યાએ નવી નોટો છાપવી પડે છે. આ પ્રક્રિયા

આરબીઆઈ માટે અત્યંત ખર્ચાળ સાબિત થાય છે. માહિતી મુજબ, નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં દેશમાં ચલણી નોટો છાપવામાં પર્ય વહીવે રૂ. ૬,૩૭૨ કરોડની રેકૉર્ડ સપાટીએ પહોંચ્યો હતો. નોટોના વારંવારના બગાડને રોકવો એ દેશના આર્થિક હિતમાં અનિવાર્ય બન્યું છે. પ્લાસ્ટિક અથવા પોલિમર નોટો એ કોઈ પ્રયોગાત્મક વિચાર નથી, પરંતુ વિશેષ ઓપ્ટિકલ ઘન્કનો સમાવેશ ટેકનોલોજી છે. હાલમાં વિશ્વના ૬૦ થી વધુ દેશો પોલિમર નોટોનો ઉપયોગ કરે છે, જેમાં ઓસ્ટ્રેલિયા આ ટેકનોલોજી અપનાવનાર પ્રથમ દેશ હતો. ત્યારબાદ કેનેડા, સિંગાપોર, મલેશિયા અને યુનાઇટેડ કિંગડમ જેવા દેશોએ તેને આંશિક કે પૂર્ણ રૂપે અપનાવી છે. ભારત માટે એટલે ફાયદાકારક છે, કારણ કે પોલિમર નોટો કાગળની નોટો કરતા સંસ્કારણ ૩ થી ૫ ગણું વધુ આયુષ્ય ધરાવે વશે. તે પાણી પ્રતિરોધક અને ગંદકી પ્રતિરોધક હોય છે. બે તેના પર ભૂલથી ચા, કોફી કે પાણી ઢોળાય, તો પણ તેને સરળતાથી ઢૂંછીને સાફ

કરી શકાય છે. ભારતની ભેજવાળી અને ગરમ આબોહવામાં આવી નોટો લાંબો સમય સુધી સુરક્ષિત રહેશે. ભારત સામે નકલી નોટોનું દુષ્પ્રભ અને ટેરર ફંડિંગ હંમેશા એક મોટો પડકાર રહ્યા છે. પોલિમર શીટ્સ પર છાપકામ કરવાની પ્રક્રિયા જટિલ હોય છે અને તેમાં અત્યંત અઘતન સુરક્ષા સુવિધાઓ જેવી કે પારદર્શક વિન્ડોઝ, હોલોગ્રામ અને વિશેષ ઓપ્ટિકલ ઘન્કનો સમાવેશ કરી શકાય છે. સામાન્ય ગુનેગારો કે નકલી નોટોના નેટવર્ક માટે આવી આધુનિક પ્લાસ્ટિક નોટોની આબેહૂલ નકલ તૈયાર કરવી લગભગ અશક્ય બની જશે.

શરૂઆતમાં પ્લાસ્ટિક નોટો છાપવાનો પ્રારંભિક ખર્ચ ચોક્કસપણે કાગળની નોટો કરતા વધુ હોઈ શકે છે. પરંતુ તેનું આયુષ્ય ઘણું લાંબુ હોવાથી, વારંવાર નવી નોટો છાપવાની જરૂરિયાત નહિવત થઈ જશે. લાંબા ગાળા આનાથી રિઝર્વ બેંકના હજારો કરોડ રૂપિયાના પ્રિન્ટિંગ ખર્ચની બચત થશે, જે આખરે દેશના અર્થતંત્રને ૧ મજબૂતી

આપશે. કાગળની નોટો બેંકોટરિયા અને વાયરસના ફેલાવા માટેનું મોટું માધ્યમ બને છે. પ્લાસ્ટિક નોટો ગિન-છિદ્રાળુ હોવાથી તેના પર ગંદકી કે કીટાણુઓ ચોટતા નથી, જેથી તે વધુ સ્વચ્છ રહે છે. વધુમાં, જ્યારે આ નોટો જૂની કે નકામી થાય, ત્યારે તેને રિસાયકલ કરીને અન્ય પ્લાસ્ટિક ઉત્પાદનો બનાવી શકાય છે, જે પર્યાવરણના દ્રષ્ટિકોણથી પણ હકારાત્મક બાબત છે. બેંકે કે, પ્લાસ્ટિકની ચલણી નોટ બજારમાં ફરતી કરવાની સાથે ૧ અન્ય પણ અનેક પડકારો ઉભા છે. કારણ કે પ્લાસ્ટિક નોટોનું વજન, ખાડાઈ અને પકડ કાગળની નોટો કરતાં અલગ હોય છે. આને કારણે દેશભરના લાખો એટીએમ મશીનો અને બેંકોના નોટ ગણવાના મશીનો બદલવા પડશે. તેઓ આ નવી પ્લાસ્ટિકની નોટ ગણી શકે તેવા બનાવવા પડશે. સરકાર ભલે પ્લાસ્ટિકની નોટ લાવે પરંતુ તેની સામે બેંકો અને ઉદ્યોગકારોને નોટ ગણવા માટે નવા મશીનો લેવા પડશે તે નક્કી છે.

મંદિરોમાં ચોરી : આસ્થા પર ધાડ પડી છે!

અયોધ્યામાં રામ મંદિરને ‘જે રીતે રામ મંદિર અને જમીનના ગફલા થયા છે એ હજુ જ માનવામાં આવતા નથી. જ્યાં તમારી આસ્થા જોડાયેલી હોય ત્યાં આવું કૈક બને તો ગળે ઊતરતાં વાર લાગે છે. પણ આઠ લોકોની ધરપકડ થાય અને બે મુખ્ય ટ્રસ્ટી રાજીનામું આપી દે એનો મતલબ છે કે, આ કોઈ નાનીસૂની ઘટના નથી. કોઈ બચાવ કરે કે વિરુદ્ધમાં વાત કરે પણ સત્ય લાંબો સમય છપું રહી શકતું નથી.

એસઆઈટી દ્વારા તપાસ દરમિયાન આશરે રૂ. ૮૦ લાખ રોકડ રકમ રિક્વર કરવામાં આવી છે. સુપ્રીમ કોર્ટ ઉત્તરપ્રદેશ સરકારની એસઆઈટી અને રામ જન્મભૂમિ તીર્થ ક્ષેત્ર ટ્રસ્ટ પાસેથી આ મામલે સ્ટેટસ રિપોર્ટ માંગ્યો છે. પણ આક્ષેપો તો એવા જ થઈ રહ્યા છે કે, મોટા માથાંઓને બચાવવાની કોશિશ થઈ રહી છે. સુપ્રીમ કોર્ટ દબલ દીધી છે એ અને યુપી સરકાર કેવાં પગલાં લે છે એય રસપ્રદ બનવાનું છે, પણ અયોધ્યા બાદ બીજાં મંદિરોમાં પણ ચોરીની વાત બહાર આવી છે. બદ્રીનાથની સાથે સાથે કેદારનાથ મંદિરમાં પણ નાણાંકીય અનિયમિતતાના અહેવાલ સામે આવ્યા છે. સક્ષમ

અધિકારીની મંજૂરી વગર મંદિરના ફંડમાંથી વીઆઈપી રોકાણ માટે પૈસા વાપરવામાં આવ્યા હતા, જે એક મોટી નાણાંકીય અનિયમિતતા ગણવામાં આવી છે. આ મામલે તત્કાલિન મેનેજર અને મુખ્ય અધિકારીઓની ભૂમિકા પર સવાલો ઊઠ્યા છે અને સરકારે કડક કાર્યવાહીના આદેશ આપ્યા છે.

બદ્રીનાથ મંદિરમાં ચોરી મામલે મુખ્ય આરોપી પ્રમોદ નૌટિયાલની ધરપકડ બાદ, હવે મંદિર સમિતિના ખજાનચી સહિત ૪ અન્ય અધિકારીઓને પણ ફરજ પરથી દૂર કરવામાં આવ્યા છે. તપાસ ટીમો દ્વારા સીસીટીવી ફૂટેજ અને હિસાબી ચોપડાઓની તપાસ કરવામાં આવી રહી છે, જેમાં સિલ્વર (ચાંદી)ના દાનના રેકૉર્ડમાં પણ ચેડાં કર્યા હોવાની શંકા છે. ખબર નહિ, મંદિરોમાં ચોરી કરતાં કોઈનો જીવ કેમ ચાલતો હશે? મંદિરોમાં મુખ્યત્વે બે પ્રકારની ચોરીઓ જોવા મળે છે. આ ચોરીઓ મોટા ભાગે મંદિરનાં કર્મચારીઓ દ્વારા આંતરિક રીતે કરવામાં આવે છે. એમાં પ્રાચીન અને અસ્પષ્ટાતુની મૂર્તિઓની ચોરીના બનાવો નોંધપાત્ર છે, જેનો ઉપયોગ ગેરકાયદેસર ઍન્ટિક

માર્કેટમાં થાય છે.

સરકારી અંકડાની વાત કરીએ તો નેશનલ ક્રાઈમ રેકૉર્ડ્સ બ્યુરોના રિપોર્ટમાં ‘ધાર્મિક સ્થળોએ ચોરી’ હેઠળ આંકડા નોંધવામાં આવે છે. ૨૦૨૪ ના રિપોર્ટ મુજબ, દેશભરમાં કુલ ૪૬૫ જેટલા કિસ્સાઓ નોંધાયા હતા.

મધ્યપ્રદેશમાં ભાજપમાં અસંતોષ મધ્યપ્રદેશમાં મુખ્યમંત્રી મોહન યાદવ સામે જમીન ખરીદીના આક્ષેપો, ચોખા ખરીદીમાં ગોસમોસગોટાળાના વિવાદો તો ઊભા જ છે. હવે વરિષ્ઠ ભાજપ નેતા નરોત્તમ મિશ્રા અને પક્ષની ટિકિટ ફાળવણીને લઈને જે અસંતોષની સ્થિતિ સર્જઈ છે.

નરોત્તમ મિશ્રા મધ્યપ્રદેશ ભાજપના સૌથી પ્રભાવશાળી અને અનુભવી નેતાઓમાં ગણાય છે. ૨૦૨૦ની વિધાનસભા ચૂંટણીમાં તેમની હાર બાદ, એવી ચર્ચાઓ શરૂ થઈ હતી કે તેમને રાજ્યના રાજકારણમાંથી ‘સાઈડલાઈન’ કરવામાં આવી રહ્યા છે. જ્યારે તેમની નજીકનાં લોકોને ટિકિટ ન મળી અથવા તેમને પૂછવામાં ન આવ્યું ત્યારે તેમના સમર્થકોમાં ભારે રોષ જોવા મળ્યો હતો. ચર્ચા તો એવી હતી કે ભાજપનું નવું નેતૃત્વ (જેમાં મુખ્યમંત્રી મોહન

યાદવ અને અન્ય નવા ચહેરાઓનો સમાવેશ થાય છે) જૂના દિગ્ગજોને બદલે નવી પેઢીને આગળ વધારવા માંગે છે, જેના કારણે નરોત્તમ મિશ્રા જેવી જૂની નેતાગીરીને એકતરફ કરવામાં આવી રહી હતી. સમર્થકોનું માનવું હતું કે મિશ્રા જેવો મજબૂત નેતા જે જાતિગત અને ક્ષેત્રીય સમીકરણો સંભાળી શકતો હોય, તેમને ટિકિટ ન આપવી એ પક્ષ માટે મોટું જોખમ

રાજ્યોની વણઝાર કૌશિક મહેતા

જ્યાં તમારી આસ્થા જોડાયેલી હોય ત્યાં આવું કૈંક બને તો ગળે ઊતરતાં વાર લાગે છે

હોઈ શકે છે.

આ અસંતોષ જ્યારે રસ્તા પર આવવાની સ્થિતિમાં પહોંચ્યો, ત્યારે મુખ્યમંત્રી મોહન યાદવ દ્વારા તાત્કાલિક પગલાં લેવામાં આવ્યાં. મુખ્યમંત્રી મોહન યાદવ નરોત્તમ મિશ્રા સાથે રૂબરૂ મુલાકાત કરીને તેમને વિશ્વાસમાં લેવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. મધ્યપ્રદેશ ભાજપ નવાં ધારાસભ્યોને સલાહ આપતાં કહ્યું કે, “દુશ્મની જમકર કરો, લેકિન એક ખિડકી ખુલી રખો”

- આ લેખમાં પ્રગટ થયેલાં વિચારો લેખકનાં પોતાના છે.

પંજાબ કોંગ્રેસમાં આંતરિક વિખવાદ, કેન્દ્રીય નેતૃત્વની નિષ્ક્રિયતા

પંજાબના રાજકારણ પર નજર રાખનારા એક વિશ્લેષકે ચૂંટણી તરફ જઈ રહેલા આ રાજ્યને કોંગ્રેસ માટે એક સોનેરી તક ગણાવ્યું હતું, જેને પક્ષે પૂરી તાકાતથી ઝડપી લેવા માટે વ્યૂહરચના બનાવવી જોઈતી હતી. પરંતુ કોંગ્રેસના કેન્દ્રીય અને રાજ્ય સ્તરના નેતૃત્વ વચ્ચેના વિચારોમાં તાલમેળનો અભાવ અને ગેરવહીવટને કારણે સર્જાયેલી કટોકટીએ, આ વ્યૂહાત્મક રીતે મહત્વના રાજ્યમાં કોંગ્રેસના સત્તા પર પાછા ફરવાનાં સપનાં પર પાણી ફેરવી દીધું છે.

બેઠાં-બેઠાં નવી મુશ્કેલીઓ કેવી રીતે ઊભી કરવી અને ઊભી થયેલી પરિસ્થિતિને વધુ ખરાબ કેવી રીતે કરવી? તે જાણે છેલ્લા કેટલાક સમયથી કોંગ્રેસની મુખ્ય ઓળખ બની ગઈ છે. પંજાબ કોંગ્રેસમાં હાલ ચાલી રહેલો આંતરિક વિખવાદ તેનું સૌથી મોટું ઉદાહરણ છે.

કોંગ્રેસના રાજ્ય અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોનાં એકમોમાં ચાલી રહેલો ભયંકર જૂથવાદ અને દિલ્હી સ્થિત અખિલ ભારતીય કોંગ્રેસ સમિતિ (AICC)ના દિશાહીન નેતૃત્વનો આ વિખવાદ રોકવામાં વારંવારની નિષ્ફળતાની પંજાબ પર ગંભીર અસર પડી છે. જે રાજ્યો કે કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં કોંગ્રેસ આવી સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહી છે, ત્યાં જૂથવાદ કરતાં પણ વધુ નુકસાન AICCના પદાધિકારીઓ અને પ્રભારીઓ દ્વારા અપાતા પ્રોત્સાહનને કારણે થયું છે, જેઓ વિવાદને વધુ ભડકવા દે છે.

એમાં કોઈ શંકા નથી કે જૂથવાદ પાછળ અન્ય કારણો પણ છે. પંજાબ અને જમ્મુ-કાશ્મીર બંનેમાં જોવા મળ્યું છે તેમ, રાહુલ ગાંધી માટે ચિંતાનો મુખ્ય વિષય એ હોવો જોઈએ કે જનરલ સેક્રેટરી (સંગઠન) અને પ્રભારીઓ સહિતના AICCના પ્રતિનિધિઓ પ્રદેશ કોંગ્રેસના અન્ય નેતાઓનાં મંતવ્યોને અવગણે છે અને વાસ્તવિક નિર્ણય લેતા નથી. તેમનો એક જ બંધિયાર જવાબ હોય છે કે જ્યાં સુધી રાહુલ ગાંધી આ

નેતાઓને હટાવવાનો નિર્ણય ન લે, ત્યાં સુધી હાલના પ્રમુખોને જ પદ પર ચાલુ રહેવા દો.

પંજાબ અને જમ્મુ-કાશ્મીરની સ્થિતિને કટોકટી લાંબી ખેંચવાની આ ભયાનક નીતિ અને રાહુલ ગાંધીને સાચી જમીની હકીકતોથી દૂર રાખીને તેમનાં નામ પાછળ છુપાઈ જવાની નેતાઓની આદતનાં ચરમાંથી જોવી પડશે. કોંગ્રેસના વરિષ્ઠ નેતાઓ પણ માને છે કે દિલ્હી હવે પંજાબની કટોકટીને માત્ર પ્રમુખ વરિંગની કામગીરી તરીકે નથી જોઈ રહ્યું, પરંતુ હવે વાત હાઈકમાન્ડની શાખ અને સત્તા બચાવવાની આવી ગઈ છે.

વરિંગ અને કર્ક બંને પોતપોતાના વિસ્તારોમાં પક્ષના સંગઠનને ફરીથી મજબૂત કરવાના મૂળ હેતુમાં ખરાબ

રાજધાનીના અંતરંગ અનિલ આનંદ

આ વિવાદનો કાયમી ઉકેલ લાવવાને બદલે કેન્દ્રીય નેતૃત્વ માત્ર કામચલાઉ સમાધાનો કરીને સંતોષ માની રહ્યું છે, જેના કારણે પરિસ્થિતિ વધુ વણસી છે

રીતે નિષ્ફળ રહ્યા છે, જે કામ રાહુલ ગાંધી તેમની પાસે અપેક્ષા રાખતા હતા. પંજાબમાં ચૂંટણી નજીક હોવાથી તેનું મહત્વ વધી ગયું છે, કારણ કે કોંગ્રેસ સતત ચૂંટણી હારો અને લાંબા સમયથી ચાલતી અંદરોઅંદરની લડાઈને કારણે નબળી પડી ગઈ છે. હવે આ વિવાદ વધુ વણસ્યો છે.

જો પ્રભારીઓ અને સમય અંતરે જૂથવાદ શાંત કરવા મોકલાતી સમિતિઓ દ્વારા રાહુલ ગાંધીને જમીની વાસ્તવિકતાની સાચી માહિતી આપવામાં આવે અને તેઓ પોતાના નિર્ણયોમાં સમીક્ષા કરે, તો તેમાં શું બોલે છે? મોટી પદ્ધતિ કે કામ કરવાની નબળી શૈલીના કારણે જો કોઈ પ્રમુખ પક્ષને પરિણામ ન આપી શકતો હોય અને તેને પદ

પરથી હટાવવામાં આવે, તો તેમાં અહમ વચ્ચે લાવવાની શું જરૂર છે? તેથી એ જરૂરી છે કે પોતાના મનપસંદ પ્રદેશ પ્રમુખોને બચાવવા માટે AICCના કેટલાક નેતાઓ રાહુલ ગાંધીનું નામ ખરાબ ન કરે. જો કે અહેવાલો રાહુલ ગાંધીના અગ્ર સ્થભાવ તરફ ઈશારો કરે છે, પરંતુ તેઓ એવા નેતા નથી જે ખોટા અહમમાં આવીને પક્ષનાં હિતોને નુકસાન થવા દે.

કટોકટીમાં ફસાયેલાં રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો સાથે કામ પાર પાડવાની કોંગ્રેસની આખી પદ્ધતિને ધરખમ રીતે બદલવાની જરૂર છે. સૂત્રોના જણાવ્યા અનુસાર, માકન સમિતિએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે પંજાબના મોટા ભાગના નેતાઓ રાજા વરિંગની જગ્યાએ પૂર્વ

મૂકી દીધો. ભલામણોને સંપૂર્ણપણે ફગાવીને, રાજા વરિંગને જ પ્રમુખપદે ચાલુ રાખવાની જાહેરાત કરવામાં જરાય સમય ન બગાડાયો અને ચન્ની તથા અન્ય નારાજ નેતાઓને ચૂંટણીની તૈયારી માટે અન્ય નાની-મોટી સમિતિઓના વડા બનાવી દેવાયા. વરિંગને નવું જીવનદાન આપવાનો આ પ્રયાસ એટલી જ ઝડપથી નિષ્ફળ ગયો છે જેટલી ઝડપથી આ નિર્ણય લેવાયો હતો.

આંતરિક વિખવાદ હવે એવા સ્તરે પહોંચી ગયો છે જ્યાંથી પાછા ફરવું અશક્ય છે. વરિંગને હાથવાણી AICC અથવા રાહુલ ગાંધીની સત્તા નબળી પડશે તેવી દલીલ સાવ નકામી છે. વાસ્તવમાં, જો વિધાનસભા ચૂંટણીને ધ્યાનમાં રાખીને પક્ષના હિતમાં નિર્ણય લેવામાં આવે તો હાઈકમાન્ડની પકડ વધુ મજબૂત બનશે.

પંજાબ અને તેટલા જ વ્યૂહાત્મક મહત્વ ધરાવતા જમ્મુ-કાશ્મીર જેવા કિસ્સાઓમાં કેન્દ્રીય નેતૃત્વે ઉચ્ચ સ્તરેથી નિણાયક મધ્યસ્થી કરવી જોઈએ. કોઈપણ વિલંબને કારણે કોંગ્રેસે પંજાબમાં આમ આદમી પાર્ટી (AAP) સામે પોતાની જમીન ગુમાવવી પડશે અને જમ્મુ ક્ષેત્રમાં ભાજપને તેમજ કાશ્મીર ખીણમાં નેશનલ કોન્ફરન્સ અને પીડીપી જેવા પ્રાદેશિક પક્ષોને વધુ મજબૂત થવાની તક મળશે. પંજાબ અને જમ્મુ-કાશ્મીર બંને એક જ હોડીમાં સવાર હોવાથી, પંજાબના રાજકીય ઘટનાક્રમની અસર પાડોશી જમ્મુ-કાશ્મીર પર પણ પડશે. આ અસર એટલા માટે પણ વધુ થશે કારણ કે કોંગ્રેસના જૂથબંધીના મુખ્ય નેતાઓ એવા ચરણજીત સિંહ ચન્ની અને પૂર્વ નાયબ મુખ્યમંત્રી સુખજિંદર સિંહ રંધાવા જમ્મુ ક્ષેત્રની સરહદને આડીને આવેલા લોકસભા મતવિસ્તારોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે અને જમ્મુ-કાશ્મીરની છેલ્લી વિધાનસભા ચૂંટણીમાં પણ તેમણે મહત્ત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી.

- આ લેખમાં પ્રગટ થયેલાં વિચારો લેખકનાં પોતાના છે.

‘અક્ષરની આરાધના’નો નોખો-અનોખો આસ્વાદ

‘ગુજરાતમિત્ર’ની સોમવારની ‘અક્ષરની આરાધના’નો નોખો-અનોખો આસ્વાદ પસંદ પડ્યો છે. એક જમાનામાં સાહિત્યપ્રેમ હોવાને નાતે આ વિભાગ અમારા જેવા માટે મુલ્યવાન રહ્યો છે. સંપાદક ‘બકુલ ટેલર’ સાહેબે એની સુંદર સજાવટ સાથે એની શોભા વધારી જાણી છે. કેટલાંય વર્ષો પછી આ વિભાગમાં એક જમાનાની નાટ્ય અભિનેત્રી ‘સંતુ રંગીલી’ની તસ્વીર સાથે દુર્લભ કવિતા પ્રક્ટ કરીને અમારું મન મોહી લીધું છે. સરિતા જોશીની યાદ તાજી કરી. એની આટલી લાંબી કવિતા વાંચીને મન પ્રસન્ન થઈ ગયું. જાણીતા વિવેચક શિરીષ પંચાલના ‘આયના’ના કથાકથન પણ લેખકે બખૂલી રીતે પ્રક્ટ કર્યા છે. એ સાથે વાચકો માટે ‘હું પૂછું તમે કહો’ એની શૈલીનો ટેસ્ટ પણ કરાવી લીધો છે. સવાલ જવાબ પ્રક્ટ કર્યા છે. ‘યે કોહોવાલી માં’ અને ‘આદિવાસી વિશેષ’ જેવી નોખી અનોખી અદાના લેખ પણ વાંચવાલાયક બન્યા છે. ગુજ્જર ભારતવાસી વાંચશો તો ગમશે. તવારીખની તેજછાયા જેવું ઘણું બધું લેખકે પીરસીને અમારી ભૂખ સંતોષી છે. ‘અક્ષરની આરાધના’ સાચા અર્થમાં સફળ પુસ્ત્રવા થઈ છે. સોમવારની સવાર સુધરી ગઈ છે. દર સોમવારનો ઈન્તઝાર રહેશે. નવી નવી વાનગી પીરસતા રહેજો.

સુરત - **આશિષ ટેલર**

ઓનલાઈન નહીં, આ વખતે સ્થાનિક વેપારીનો હાથ પકડીએ

સુરતમાં પડેલા ભારે વરસાદે અનેક વેપારીઓની વર્ષોની મહેનત પર પાણી ફેરવી દીધું છે. મોબાઈલ, કરિયાણા, હેન્ડલૂમ, કમ્પ્યુટર, કપડાં, સ્ટેશનરી તેમજ નાની-મોટી અનેક દુકાનોમાં લાખો રૂપિયાનું નુકસાન થયું છે. અનેક વેપારીઓનો માલ બગડી ગયો છે અને રોજગાર પર પણ સીધી અસર પડી છે.આવી વિકટ પરિસ્થિતિમાં સુરતના દરેક નાગરિકની સામાજિક જવાબદારી બને છે કે તેઓ પોતાના વિસ્તારના નાના અને મધ્યમ વેપારીઓને પ્રાથમિકતા આપે. માત્ર થોડા રૂપિયા બચાવવા માટે સતત ઓનલાઈન ખરીદી કરવાને બદલે સ્થાનિક બજારમાંથી ખરીદી કરવામાં આવે તો અનેક પરિવારોને ફરી ઊભા થવાની શક્તિ મળશે. સ્થાનિક વેપારી પાસેથી ખરીદી કરવાથી માત્ર એક દુકાનને જ નહીં, પરંતુ તેની સાથે જોડાયેલાં કર્મચારીઓ, પરિવહન વ્યવસાય, નાના ઉત્પાદકો અને સમગ્ર સ્થાનિક અર્થતંત્રને પણ સહારો મળે છે. આજે આપણે એક ખરીદી કોઈ વેપારી માટે નવી આશાનું કિરણ બની શકે છે.આ મુશ્કેલ સમય છે, પરંતુ સમાજનો સહયોગ વેપારીઓ માટે સૌથી મોટી શક્તિ બની શકે છે. આજે આપણે સ્થાનિક વેપારીઓનો હાથ પકડીશું તો આવતી કાલે તેઓ ફરી આગળ વિકાસમાં પોતાનું મહત્ત્વનું યોગદાન આપી શકશે.

સુરત - **જગદીશ પાનવાળા**

20 વર્ષ પછી સુરત ફરીથી પૂરનાં પાણીમાં ડૂબ્યું

2006 માં ઉકાઈથી છોડવામાં આવેલાં પાણીને લીધે સુરતમાં પૂર આવ્યું હતું. જ્યારે 2026 માં સુરતમાં વધુ વરસાદ પડવાને કારણે પૂર આવી. કારણ ગમે તે હોય, પ્રજાની માલ મિલકતને કરોડો રૂપિયાનું નુકસાન થયું. 2006 ના પૂરનાં 20 વર્ષ પછી પણ સત્તાવાળાઓએ કમિટીઓ બનાવવાની રિપોર્ટ બનાવવાના અને સર્વે કરાવવાનાં કામો સિવાય ધરાતલ પર કોઈ કામચલા્દી થઈ હોય તેવું જોવા મળતું નથી. આખા શહેરનું વરસાદનું પાણી સ્ટોમ વોટર ડરેઈન દ્વારા કિલોમીટરો દૂર તાપી નદીમાં નાખવામાં આવી રહ્યું છે. વોટર રિચાજિંગના નામે અત્યારે નવા વિસ્તારોમાં રસ્તા પર રિચાજિંગ બોરિંગ કરવામાં આવી રહ્યા છે. પરંતુ તે કેટલે અંશે સફળ થશે તે પ્રશ્ન છે. આવા નાના નાના રિચાજિંગ બોરિંગ બનાવવાની જગ્યાએ શહેરમાં આવેલી મ્યુનિસિપલ તથા અન્ય સ્કૂલો, કોમ્યુનિટી હોલ જેવી જગ્યાઓએ 10 15 ફૂટ ડાયમીટરના મોટા કૂવા બનાવીને નજીકની સ્ટોમ વોટર હાઈનેને તેમાં ડાયવર્ટ કરીને જો વરસાદી પાણીના રિચાજિંગ કૂવા બનાવવામાં આવે તો કંઈક અંશે ફાયદો થાય. અત્યારે જ શહેરની મોટા ભાગની સ્ટોમ વોટર ડરેઈન જે કોઝવે ની હેઠવાસમાં ખુલે છે તે નવો કન્વેન્શનલ બેરેજ બન્યા પછી સભમર્જ થઈ જશે. ત્યારે શહેરની પુરી સ્ટોમ વોટર ડ્રેઈનને ફરીથી રી ડિઝાઈન કરવી પડશે. તો ત્યારે જો ઉપરોક્ત બાબતોનું ધ્યાન રાખવામાં આવે તો વરસાદી પૂરની સમસ્યાનો કંઈક અંશે ઉકેલ લાવી શકાય.

સુરત - **સંદીપ માંગુકિયા**

કવિતા સંમેલનો અને કવિતા-પ્રેમીઓ

સુરતમાં આવેલ સંસ્કાર ભારતી વિદ્યાલયના ઓરિટોરિયમાં મોટે ભાગે કવિતાપ્રેમીઓ માટે કવિતા સંમેલનનું આયોજન રવિવારના રોજ સાંજે સાડા આઠથી અગિયાર વાગ્યા સુધી થયું હોય છે.તેમાં પ્રવેશ ફી માં આપવામાં આવે છે.આ વાતની ઘણા કવિતા સંમેલનોમાં કવિઓ અને કવિતા પ્રેમીઓને ખબર નહીં હોય.મને પણ મોડી ખબર પડેલી. આ કવિ સંમેલનમાં સુરતનાં કવિઓ ઉપરાંત બહારના કવિઓ પણ આવે છે.આ કવિઓ તેમની કવિતા અને ગઝલો દ્વારા